
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ В ТРАНСФОРМАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ

УДК 338.242

Громоздова Лариса Василівна*
Ільченко Вікторія Миколаївна**

ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ ВИМІРІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Анотація. У статті розглянуто поняття збалансованого розвитку регіону та окреслено методологічні передумови й принципи формування системи критеріїв збалансованого розвитку регіону, категорії політики та індикатори оцінювання сталого розвитку регіонів України. Проаналізовано результати оцінювання соціально-економічного розвитку регіонів України за 2015 рік. Надано пропозиції щодо формування нових програм, що спрямовані на забезпечення сталого розвитку в усіх його вимірах і досягнення тривимірної гармонійної збалансованості сталого розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток регіону, індикатори сталого розвитку, Стратегія сталого розвитку, Цілі сталого розвитку, рівень економічної свободи регіонів.

Вступ. Одним з головних пріоритетів України у форматі сталого розвитку є збалансований розвиток усіх його складових (соціальної, економічної, екологічної) і підвищення добробуту громадян України.

Україна перебуває у стадії пошуку власного підходу до вдосконалення проблеми соціально-економічного та екологічного розвитку регіону.

Збалансований розвиток потребує формування соціальної держави та покращення рівня екологічної освіти та культури для формування нового погляду громадян України на природоохоронний світогляд.

Які б не були економічні вигоди — вони не будуть ефективними, якщо зростатимуть показники захворюваності та смертності населення, погіршуватиметься здоров'я як фізичне, так і психічне, відбуватиметься деградація навколишнього середовища. Усе це суперечить розвитку цивілізації в цілому.

Постановка задачі. На сьогодні проблеми збалансованості окремих компонент сталого розвитку набувають особливої актуальності, у тому числі, у зв'язку з прагненням України до інтеграції з Європейським Союзом. Тому необхідно розробляти низку програм і стратегій для покращення соціально-економічного розвитку на регіональному рівні та не залишати поза увагою екологічний розвиток, тому що природокористування, як показує світовий досвід, лежить в основі прогресу всієї економіки.

---

* *Лариса Василівна Громоздова* — кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри регіоналістики і туризму, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», gromozdovag@gmail.com

** *Вікторія Миколаївна Ільченко* — старший викладач кафедри підприємництва та економіки підприємств, Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро, Vikusijzajac@gmail.com

Метою статті є узагальнення основних сучасних наукових методологічних підходів до досягнення компаративної збалансованості соціальних, економічних та екологічних пріоритетів розвитку регіону.

Об'єктом дослідження є регіон як економічна інтегральна система.

Предметом дослідження є механізм збалансування сталого розвитку на регіональному рівні.

Проблеми збалансованості складових сталого розвитку на регіональному рівні знайшли своє відображення в працях українських учених, серед яких: О.І. Амоша, К.А. Артюшок, В.М. Геєць, Б. М. Данилишин, В.Н. Василенко, З.М. Бурик, А.І. Благодарний, В.В. Трофимова, О.Ф. Новікова. Незважаючи на значну кількість досліджень дана проблема і сьогодні є предметом наукових дискусій.

Результати. Розглядаючи регіон як багатофункціональну економічну систему, з урахуванням необхідних екологічних обмежень, можна вважати, що збалансованість регіону — це опір його економічної системи зовнішнім впливам, здатність її зберігати себе в умовах різних структурних перетворень. При цьому необхідно мати на увазі, що система є збалансованою, якщо збалансованими є усі її підсистеми. Іншими словами, збалансованість регіону передбачає внутрішню збалансованість усіх його галузей, підприємств і територіальних утворень, а також збалансованість між ними.

На нашу думку, збалансований (сталий) розвиток регіону – такий розвиток регіону, коли різні види діяльності суспільства не виходять за рамки раціонального природокористування, та здатністю екосистеми відновлюватися, поглинати забруднення і підтримувати життєдіяльність не лише теперішніх, а й майбутніх поколінь.

Сталий розвиток в Україні – це процес розбудови держави на основі узгодження і гармонізації соціальної, економічної та екологічної складових з метою задоволення потреб сучасних і майбутніх поколінь. Сталий розвиток розглядається як такий, що не тільки породжує і сприяє економічному зростанню держави, а й справедливо розподіляє його результати, відновлює довкілля та сприяє подоланню бідності [1].

Перехід до сталого розвитку, необхідність якого вже усвідомили країни світу, є дуже важливим для нашої держави.

Метою переходу України до сталого розвитку є забезпечення високої якості життя нинішнього і майбутніх поколінь шляхом збалансованого соціально-економічного і екологічного розвитку, відтворення навколишнього природного середовища, раціонального використання природно-ресурсного потенціалу країни, забезпечення охорони здоров'я людини, її екологічної та соціальної захищеності [2, 3].

На сьогодні основною метою економічного розвитку більшості країн світу і їх регіонів є поліпшення якості життя населення. Тому більша частина вчених дотримується думки, що процес соціально-економічного розвитку включає три найважливіші складові [4, 5]:

– підвищення доходів, поліпшення здоров'я населення і підвищення рівня його освіти;

– створення умов, сприяючих зростанню самоповаги людей у результаті формування соціальної, політичної, економічної і інституційної систем, орієнтованих на пошану людської гідності;

– збільшення свободи людей, зокрема їх економічної свободи [6].

Для ефективного функціонування регіону необхідно дотримуватись положень сталого розвитку територій, що передбачає взаємозв'язок економічних, екологічних і соціальних чинників і являється причиною розв'язання складних завдань, пов'язаних із збереженням і раціональним використанням природних ресурсів.

Взаємодія між суспільством і природно-ресурсним потенціалом відбувається через виробництво, утворюючи цілісну соціо-еколого-економічну систему, яка є складовою життєдіяльності людей.

На даний час більшість науковців розходяться в точках зору щодо кількості індикаторів та їх змісту. Існує проблема й у диференціації системи індикаторів сталого розвитку. Але в цілому величезна сукупність показників поділена на чотири основні групи:

- 1) соціальні (індикатори соціальних аспектів сталого розвитку);
- 2) економічні (індикатори економічних аспектів сталого розвитку);
- 3) екологічні (індикатори екологічних аспектів сталого розвитку);
- 4) індикатори суспільного добробуту [7].

Системне узгодження і баланс екологічного, економічного і соціального розвитку – завдання величезної складності. Зокрема взаємний зв'язок соціальної та екологічної складових приводить до необхідності збереження однакових прав сьогоденних і майбутніх поколінь на використання природних ресурсів.

Сьогодні вже стало очевидним, що система управління на загальнодержавному та місцевому рівнях повинна передбачати використання комплексу показників, що охоплювали б усі виміри сталого розвитку регіонів: соціальний, економічний та екологічний. Проведене комплексне дослідження сталого розвитку регіонів України дозволило, в першу чергу, створити низку показників (параметрів) регіонального розвитку, які релевантно відтворюють результати економічної, соціальної та екологічної політики центральних і місцевих органів державної влади [8].

За результатами оцінювання соціально-економічного розвитку регіонів України за 2015 рік найкращим регіоном за рівнем соціально-економічного розвитку в Україні стало місто Київ. У першій трійці за економічними показниками опинились Харківська та Чернівецька області, які розділили друге і третє місце відповідно. Четверте місце посіла Івано-Франківська область. П'ятірку лідерів замикає Дніпропетровська область.

У свою чергу найгіршими регіонами за рівнем соціально-економічного розвитку в Україні визнано Кіровоградську (21 місце), Миколаївську (22 місце), Чернігівську (23 місце), Луганську (24 місце) та Донецьку області (25 місце) (табл. 1).

Таблиця 1

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА 2015 РІК

Регіони	Загальне місце регіону	Місце регіону за напрямом											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
м. Київ	1	1	1	1	1	1	1	6	15	2	1	8	2
Харківська	2	10	12	11	3	5	7	14	2	1	9	6	3
Чернівецька	3	9	13	17	4	2	15	3	18	16	3	5	19
Івано-Франківська	4	7	6	10	24	6	16	17	6	14	5	3	18
Дніпропетровська	5	5	3	4	8	22	4	1	10	6	15	13	21
Київська	6	6	10	6	2	17	6	4	5	18	14	14	23
Вінницька	7	16	4	19	7	11	2	5	1	9	10	20	17
Закарпатська	8	2	16	22	6	7	9	10	7	25	4	23	8
Львівська	9	4	9	13	12	13	10	7	11	22	7	10	16
Черкаська	10	15	7	23	13	14	11	16	14	3	13	9	5
Рівненська	11	14	20	21	11	15	18	23	3	24	2	1	20
Волинська	12	18	8	8	10	19	12	13	9	20	8	2	25
Хмельницька	13	20	14	14	23	10	19	9	13	8	11	7	12
Полтавська	14	11	2	3	20	20	23	11	21	12	12	11	7
Тернопільська	15	12	21	18	9	23	22	2	23	23	6	4	4
Житомирська	16	19	17	20	21	3	20	12	4	15	17	18	6
Запорізька	17	8	5	12	18	21	5	15	20	10	18	15	14
Одеська	18	3	22	15	22	9	3	8	17	21	21	16	22
Сумська	19	23	18	9	15	16	13	21	8	5	16	22	10
Херсонська	20	13	19	5	5	8	21	22	22	13	22	17	11
Кіровоградська	21	22	15	22	19	4	17	18	12	7	19	21	24
Миколаївська	22	17	11	7	17	18	8	20	19	11	20	25	15
Чернігівська	23	21	23	16	16	12	14	19	16	4	23	24	13
Луганська	24	25	24	25	14	25	25	25	24	19	-	12	1
Донецька	25	24	25	24	25	24	24	24	25	17	-	19	9

Джерело: [9].

Напрями соціально-економічного розвитку регіонів України за 2015 рік:

1) економічна та соціальна згуртованість;

- 2) економічна ефективність;
- 3) інвестиційно-інноваційний розвиток і зовнішньоекономічна співпраця;
- 4) фінансова самодостатність;
- 5) розвиток малого та середнього підприємництва;
- 6) ефективність ринку праці;
- 7) розвиток інфраструктури;
- 8) відновлена енергетика та енергоефективність;
- 9) доступність і якість послуг у сфері освіти;
- 10) доступність і якість послуг у сфері охорони здоров'я;
- 11) соціальний захист і безпека;
- 12) раціональне природокористування та якість довкілля.

Основними завданнями для переходу регіонів України до сталого розвитку є:

- удосконалення законодавчої бази;
- розвиток соціальної інфраструктури: освіти, культури, охорони здоров'я;
- забезпечення економічно ефективного і соціально орієнтованого виробництва;
- проведення реформ у трудових відносинах, основним завданням яких є вирішення питання безробіття;
- створення системи моніторингу сталого розвитку проведення наукових досліджень;
- підтримка інновацій і високотехнологічних секторів економіки;
- функціонування економіки в умовах екологізації, створення сировинної бази, забезпечення охорони довкілля;
- створення ефективного механізму обміну досвідом між підприємствами в регіоні;
- вдосконалення системи управління на регіональному рівні для реалізації рішень щодо сталого розвитку;
- підвищення інвестиційної привабливості, шляхом сильної децентралізації сильних регіонів;
- створення рівних умов для підприємницької діяльності;
- координація діяльності бізнесу і державних підприємств відносно екологічних норм;
- зниження ресурсоемності виробництва, використання екологічних технологій;
- встановлення меж використання ресурсного потенціалу регіону;
- сприяння розвитку ринкової економіки, що сприяє підвищенню рівня життя людей;
- реформування ринку праці, відносно попиту на трудові ресурси;
- державна допомога у розвитку підприємництва, як потенціалу створення нових робочих місць;
- сприяння розвитку малого і середнього бізнесу;
- підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів і промислової продукції зокрема;
- вихід регіону на міжнародне співробітництво [10].

Указ Президента України «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» потребує актуалізації у зв'язку з ухваленням на Саміті ООН зі сталого розвитку 17 глобальних Цілей сталого розвитку на період до 2030 року. Ці Цілі стали основою для розроблення Стратегій сталого розвитку усіх країн на період до 2030 року, Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» та Оновленої стратегії сталого розвитку ЄС. Стратегія також ґрунтується на SWOT-аналізі та аналізі проґалин політики, законодавчих актів, програм і планів у восьми галузях: економіка, соціальна політика, природокористування та охорона довкілля, сільське господарство, енергетика, транспорт, регіональний і місцевий розвиток, освіта та наука. Проект Стратегії сталого розвитку України на період до 2030 року був обговорений з червня до грудня 2016 року на регіональних і національних консультаціях, у яких взяли участь представники органів державної влади та місцевого самоврядування всіх областей України, депутати різних рівнів, науковці (у тому числі і автори цієї статті) та освітяни, представники інститутів громадянського суспільства, професійних об'єднань, бізнесу, ЗМІ, експерти міжнародних організацій. Стратегія спрямована на досягнення визначеної мети розвитку та має супроводжуватись Національним планом дій (дорожньою картою) переходу України до сталого розвитку. Стратегія визначає цілісну систему стратегічних та операційних цілей переходу до інтегрованого економічного, соціального та екологічного розвитку країни до 2030 року. Вона також визначає інституційні засади впровадження Стратегії, напрями міжгалузевої та міжсекторальної взаємодії, основні рушійні сили та інструменти її реалізації. Цільові показники визначені для трьох етапів реалізації Стратегії: 2016–2020 рр., 2021–2025 рр. і 2026–2030 рр. [11].

Основну увагу в даній Стратегії зосереджено на стратегічних пріоритетах розвитку країни, включаючи стале економічне зростання, підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки, ефективне реформування державних фінансів і поліпшення якості державних послуг.

Висновки. Для сталого розвитку регіональної економіки необхідно:

- статистична інформація повинна бути об'єктивною, комплексною, прозорою, доступною і надаватися вчасно для прийняття управлінських рішень (у межах технічних можливостей окремих масивів інформації);
- інформація повинна бути прозорою та доступною до користувача завдяки науковій організації системи публічного адміністрування;
- створити інтегральну базу статистичних показників соціально-економічного розвитку регіонів у розрізі районів і міст, яка б включала показники, необхідні для ранжирування та класифікації регіонів за характером і важливістю їхніх проблем. До цієї системи має бути включена інформація, що є у розпорядженні Міністерства фінансів, Міністерства праці і соціальної політики, Державної служби зайнятості, Міністерства податків та зборів, Міністерства інфраструктури, обласних статистичних управлінь тощо;
- на нинішньому етапі варто запозичити досвід країн ЄС, які використовують обмежену кількість статистичних показників (до 7–8 по кожній категорії);
- здійснити зміни в системі врядування та інституційного середовища Державної регіональної політики.

Без стимулювання сталого розвитку регіонів неможливо змінити ставлення до українського простору і визнати важливість благополуччя українських регіонів для створення процвітаючої української нації і держави.

Застосування комплексної структурної методики до оцінки сталого розвитку показало, що в порівнянні регіонів країни між собою переважна їх більшість мають суттєві проблеми у соціальній, економічній та екологічній сферах. Аналіз проблемних напрямів розвитку соціальної сфери регіонів країни виявив, що такими є низький рівень доходів населення та демографічні проблеми відтворення населення. Проблемними напрямами розвитку економічної сфери сталого розвитку українських регіонів є низькі рівні загальної продуктивності виробництва, технологічного рівня продукції, що пов'язано з недостатнім фінансуванням НДКР, і доходності регіональних бюджетів. В екологічній сфері сталого розвитку регіонів крім її загального низького рівня спостерігається суттєва диференціація, особливо низьким рівнем характеризуються промислові регіони країни. Отже, на основі проведеної комплексної структурної оцінки сталого розвитку можуть бути обґрунтовані цілі та стратегічні напрями покращення збалансованого розвитку країни та регіонів.

Аналіз сталого розвитку України дає можливість виділити негативну тенденцію в усіх вимірах цього розвитку: економічному, екологічному та соціальному. Головними факторами спаду стали: макроекономічна нестабільність, криза банківської системи, зростання корупції в органах державної влади, невдала політика держави в соціально-економічній сфері, погіршення ситуації щодо економічної свободи суб'єктів господарювання, особливо представників малого та середнього бізнесу, погіршення екологічного стану навколишнього середовища (повітряного та водного середовищ), зменшення реальних доходів населення, еміграція висококваліфікованих кадрів у країни Європи, США, Канади, – у пошуках кращої долі. Ця ситуація підтверджує необхідність формування нових програм щодо подолання вищезазначених проблем [3].

Рівень економічної свободи регіонів залежить від факторів державного рівня, через те ускладнюється використання загальноприйнятих методик в Україні на регіональному рівні.

Потрібно дотримуватися принципу історичизму при збереженні аналітичної інформації з тенденцій сталого розвитку, особливо на стадії переходу від ЦРТ до ЦСР, враховувати 2015 рік як базовий для порівняння майбутніх періодів і побудови динамічних рядів з оцінки тенденцій сталого розвитку тисячоліття.

Реалії вітчизняної системи управління сталим розвитком свідчать про відсутність стимулюючої дії економічних регуляторів, їхню неспроможність спонукати природокористувачів до впровадження способів ведення господарства, що сприяють екологічній безпеці.

Для сталого розвитку регіонів необхідно перш за все визначити ставлення до українського простору і визнати важливість благополуччя українських регіонів для створення процвітаючої української нації і держави.

Література

1. Муциньська Н. Ю. Збалансований розвиток регіону: теоретичний аспект / Н. Ю. Муциньська // Ефективна економіка. – 2014. – №2. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=338>.
2. Артюшок К. А. Критерії та індикатори економічної безпеки і збалансованого розвитку регіону / К. А. Артюшок // Екологічний менеджмент. – 2016. – №3. – С. 59.
3. Ільченко В. М. Аналіз основних показників сталого розвитку промислових регіонів України / В. М. Ільченко, М. М. Мацак, А. М. Янчара // Молодий вчений. – 2014. – №7. – С. 96.
4. Трофимова В. В. Концепція сталого розвитку як основа постіндустріальних моделей розвитку / В. В. Трофимова // Інвестиції: практика та досвід, 2010. – №8. – С. 33-37.
5. Бурик З. М. Формування концепції сталого розвитку регіону / З. М. Бурик // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2014. – №1. – Режим доступу до ресурсу: http://el-zbirn-du.at.ua/2014_1/22.pdf
6. Бурдун А.В. Цілі та критерії соціально-економічного розвитку регіону / А. В. Бурдун. // Державне будівництво. – 2008. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2008_1_37
7. Ільченко В. М. Методи оцінки сталого розвитку регіону: індикатори та їх характеристика / В. М. Ільченко. // Дніпропетровська державна фінансова академія. – 2013. – С. 51.
8. Згуровський М. З. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контексти : ч. 2 / М. З. Згуровський. – 2010. – С. 15–38.
9. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/Otsinka-sotsialno-ekonomichnogo-rozvitku-regioniv-za-2015-r.-prezentatsiyni-materiali.pdf>
10. Сталій розвиток регіонів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://activity.wdc.org.ua/ukraine/Isd_ukr-2400dpi-10.pdf
11. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://sd4ua.org/wp-content/uploads/2016/11/Strategy_Sustainable_Development_UA.pdf

References

1. Muschinska N. Y. (2014). Zbalansovaniy rozvitok regionu: teoretichniy aspect. Efektivna ekonomika, vol. 2. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=338>.
2. Artyushok, K. A. Kriterii ta indykatori ekonomichnoi bezpeki i zbalansovanogo rozvitku regionu. Ekologichniy menedzhment, 3: 59.
3. Ilchenko V. M., Matsak M. M., Yanchara A. M. (2014). Analiz osnovnih pokaznikov stalogo rozvitku promislovih regioniv Ukraini. Molodiy vcheniy, 7: 96.
4. Trofimova V. V. (2010). Kontseptsiya stalogo rozvitku yak osnova postindustrialnih modeley rozvitku. Investitsiyi: praktika ta dosvid, 8: 33- 37.
5. Burik Z. M. (2014). Formuvannya kontseptsiyi stalogo rozvitku regionu. Teoriya ta praktika derzhavnogo upravlinnya i mistsevogo samovryaduvannya, 1 http://el-zbirn-du.at.ua/2014_1/22.pdf
6. Burdun A.V. (2008). Tsili ta kriteriyi sotsialno-ekonomichnogo rozvitku regionu. Derzhavne budivnitstvo, 1 http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2008_1_37
7. Ilchenko V. M. (2013). Metodi otsinki stalogo rozvitku regionu: indykatori ta yih harakteristika. Dnipropetrovska derzhavna finansova akademiya.

8. Zgurovskiy M. Z. (2010). Analiz stalogo rozvitku – globalniy i regionalniy konteksti. 2: 15–38.
9. Monitoring sotsialno-ekonomichnogo rozvitku regioniv za 2015 rik. (n.d.). Retrieved from <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/Otsinka-sotsialno-ekonomichnogo-rozvitku-regioniv-za-2015-r.-prezentatsiyni-materiali.pdf>
10. Staliy rozvitok regsoniv Ukraini. (n.d.). Retrieved from http://activity.wdc.org.ua/ukraine/isd_ukr-2400dpi-10.pdf
11. Strategiya stalogo rozvitku Ukraini do 2030 roku. (n.d.). Retrieved from http://sd4ua.org/wp-content/uploads/2016/11/Strategy_Sustainable_Development_U

СБАЛАНСИРОВАНОСТЬ ИЗМЕРЕНИЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ НА РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ

Громоздова Л. В., кандидат экономических наук, доцент, Ph.D., доцент кафедры регионалистики и туризма, ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»

Ильченко В. Н., старший преподаватель кафедры предпринимательства и экономики предприятий Университет таможенного дела и финансов, г. Днепр

Аннотация. В статье рассмотрены аспекты сбалансированного устойчивого развития на региональном уровне. Целью статьи является обобщение основных современных методологических подходов к достижению компаративной сбалансированности социальных, экономических и экологических приоритетов развития региона. Объектом исследования является регион как экономическая интегральная система. Предметом исследования является механизм сбалансирования устойчивого развития на региональном уровне. В статье описаны методологические приемы и принципы формирования критериев оценки тенденций устойчивого развития, рассмотрены категории политики и индикаторы устойчивого развития регионов Украины, проанализированы результаты социально-экономического развития регионов Украины за 2015 год. Даны предложения по формированию новых государственных и региональных программ, направленных на обеспечение устойчивого развития во всех его измерениях и достижения гармонизации соразвития отдельных его составляющих. Определено, что основными задачами для перехода регионов Украины к устойчивому развитию является: совершенствование законодательной базы, развитие социальной инфраструктуры, обеспечение экономически эффективного и социально ориентированного производства, проведения реформ в трудовых отношениях, создание системы мониторинга устойчивого развития, проведения научных исследований, поддержка инноваций и высокотехнологичных секторов экономики, сохранение экологии, создания сырьевой базы, создание эффективного механизма обмена опытом между предприятиями в регионах, совершенствование системы управления на региональном уровне для реализации решений по устойчивому развитию, повышение инвестиционной привлекательности сильных регионов, создание равных условий для предпринимательской деятельности, координация деятельности бизнеса и государственных предприятий относительно экологических норм, снижение ресурсоемкости производства, использования экологических технологий,

установление границ использования ресурсного потенциала региона, содействия развитию рыночной экономики. Указаны решения, которые способствуют повышению уровня жизни человека, реформирования рынка труда, в том числе, это – государственная помощь в развитии предпринимательства, создании новых рабочих мест, содействии развитию малого и среднего бизнеса, повышению конкурентоспособности отечественных товаров и услуг, выходе регионов на международное сотрудничество.

Ключевые слова: устойчивое развитие региона, индикаторы устойчивого развития, Стратегия устойчивого развития, Цели устойчивого развития, уровень экономической свободы регионов.

BALANCED MEASUREMENT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF REGIONAL LEVEL

Larisa Gromozdova, Ph.D., SHEE «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman»
Viktorija Ilchenko, Senior Lecturer,
University of customs and finance

Abstract. The article is a synthesis of modern scientific basic methodological approaches to achieve comparative balance of social, economic and environmental priorities of the region. The object of the article is an integral region as an economic system. The subject of research is the mechanism of balancing of sustainable development at the regional level. The concept of sustainable development in the region is given and outlined the methodological prerequisites and principles of formation of criteria of sustainable development in the region; category of policy and evaluation indicators of sustainable development of regions of Ukraine are stated. The results of the evaluation of socio-economic development of Ukraine are given. The basic tasks for passing of regions of Ukraine to steady development are as follows: legislative base, development of social infrastructure, providing economically effective and socially oriented production, realization of reforms in labor relations, creation of the system of monitoring of steady development, realization of scientific researches, support of innovations and hi-tech sectors of economy, maintenance of ecology, creation of source of raw materials, creation of effective mechanism of exchange between enterprises in a region, perfection of control system experience at regional level for realization of decisions in relation to steady development, increase of investment attractiveness, by strong decentralization of strong regions, creation of equal terms for entrepreneurial activity, coordination of business activity and state enterprise in relation to ecological norms, use of ecological technology, establish the limit for use of resource potential.

Keywords: sustainable development of the region, indicators of sustainable development, strategy of sustainable development, goals of sustainable development, level of economic freedom of regions.